

פונולוגיה הודו־אירופית — גרים, ורנר וגראסמן

יהודה רונן

18/11/2004

1 גרים

- לפי גרים, היינו מצפים ש־PIE $ph_2tér$ (כש־ h_2 מסמן את הלארינגל השני) היה מתפתח ל־PGmc $*fabér$, אלא שבפועל ההתפתחות היא ל־ $*fadér$, בדיוק לפי ההסבר של ורנר.¹

חוק גרים (Grimm's law) — מעתק ההגאים הגרמאני (הראשון) מתאר את התפתחות הסותמים והמנושפים בפרוטו־גרמאנית:

בחלק מהשפות הגרמאניות ה־PIE $*s < PGmc *z$ התפתח ל־ r , בגלל רוטאציזם.

PIE $*/p/, /t/, /k/ > PGmc */f/, /θ/, /x/$
PIE $*/b/, /d/, /g/ > PGmc */p/, /t/, /k/$
PIE $*/b^h/, /d^h/, /g^h/ > PGmc */b/, /d/, /g/$

3 גראסמן

דוגמאות:

- חוק גראסמן (Grassman's law) חל על סאנסקריט ועל יוונית עתיקה, ואומר שבמקרה ויש שני עיצורים מנושפים בהברות סמוכות, אז חלה דיסימילציה והעיצור הראשון מעבד את הנישוף.

• PIE $*petro-$ > PGmc $*fepra-$ — כמו במילה OE. $feðer$ > MidEng. $fether$ > Mod-Eng. $feather$.

דוגמאות:

• PIE $*wodr-$ > PGmc $*watr-$ — כמו במילה OE. $wæter$ > ModEng. $water$.

- PIE $*bhendh-$ התפתח ל־Skr $bandh-$ (כמו ב־Skr $bandhati$ "הוא קושר"), ולא ל־ $*bhandh-$, ול־Gr $πενθ-$, ולא ל־ $*φενθ-$.

2 ורנר

- זהו תהליך סינכרוני: $Skr /bhudh/ + /am/ = budham$, אבל ללא הסיומת: $bhut$ (ולא $*b-$).

חוק ורנר (Verner's law) משלים את חוק גרים בכך שהוא מסביר מקרים שהם אנומאליים לפי גרים. החוק אומר: בפרוטו־גרמאנית, פריקטיבים לא־קוליים ($*f, *p$), מקבלים קוליות ($*x, *x^h, *s$) ($*b, *d, *g, *g^h, *z$) כשהם באים מיד לאחר הברה בלתי־מוטעמת.

¹לכן באנגלית עתיקה קיים $fæder = fæder$, ולא $*fæper$, לצד $brōþor$.

דוגמאות: